

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avtorski in sorodnih pravicah

I. Uvod

1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona

Svoj prvi zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS 21/95) je Republika Slovenija sprejela spomladi leta 1995. Do danes je bil zakon dopolnjen in spremenjen trikrat. Zadnje spremembe in dopolnitve (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, Uradni list RS, št. 43/04) so začele veljati 11.5.2004.

Z Zakonom o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 94/04 – uradno prečiščeno besedilo, v nadaljevanju: ZASP) je Republika Slovenija zagotovila varstvo pravic, glede katerih obstaja na našem ozemlju že več kot 150-letna tradicija in za katero se je Republika Slovenija zavezala s številnimi mednarodnimi sporazumi in s svojo Ustavo. Avtorska in sorodne pravice sodijo med človekove pravice, ki so zagotovljene z ustavo, velika pozornost pa se jim posveča tudi na mednarodnem nivoju. Prav s tem v zvezi je v zadnjem desetletju stopil v prvi plan poseben vidik teh pravic, in sicer njihovo dejansko uresničevanje ter s tem povezano učinkovito uveljavljanje.

ZASP temelji na splošno sprejetih veljavnih načelih, ki veljajo v slovenskem in mednarodnem avtorskem pravu:

- avtorska pravica je naravna in človekova pravica: avtorska pravica izvira, nastane in je utemeljena s kreacijo po sami naravi stvari; utemeljena je z naravnim pravom in kot taka ustavno deklarirana med človekovimi pravicami in temeljnimi svoboščinami (60. člen Ustave RS, drugi odstavek 27. člena Splošne deklaracije človekovih pravic), zato mora biti deležna posebne pozornosti družbe;
- načelo mednarodnega varstva pravic: ZASP mora zagotoviti izpolnjevanje mednarodnih obveznosti, ki jih je prevzela Slovenija na tem področju, in enako raven varstva avtorske in sorodnih pravic, kot je v EU;
- načelo učinkovitega uveljavljanja pravic: državni in drugi organi (tržna inšpekcija, policija, sodišča itd.) morajo imeti pravni okvir, ki bo omogočal hitro in učinkovito uveljavljanje pravic ter ukrepanje zoper kršilce pravic.

Razloga za sprejem predlaganega zakona sta dva:

- uskladitev s pravom Evropske skupnosti (ES),
- manj zahtevne spremembe in dopolnitve.

Področje pravic intelektualne lastnine, kamor sodijo tudi avtorska in sorodne pravice, se v Evropski uniji (EU) v zadnjih letih zelo hitro razvija. V okviru avtorskega prava je bilo

sprejetih osem direktiv¹, od katerih jih je Republika Slovenija že pred vstopom v EU implementirala šest. S predlagano spremembo zakona pa bosta v slovenski pravni red preneseni tudi Direktiva 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL L 195/04, v nadaljevanju: Direktiva 2004/48) in Direktiva 2001/84/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2001 o sledni pravici v korist avtorja izvirnega umetniškega dela (UL L 272/01, v nadaljevanju: Direktiva 2001/84).

Direktivo 2004/48 je potrebno vključiti v nacionalno zakonodajo do 29. aprila 2006. Namen Direktive 2004/48 je v državah članicah harmonizirati uveljavljanje pravic intelektualne lastnine. Do sedaj se je harmonizacija nacionalnih predpisov predvsem osredotočila na področju materialnih predpisov (npr. znamka, model, patenti za biotehnološke izume, nekatera področja avtorskega prava). Z Direktivo 2004/48 pa se prvič harmonizirajo tudi procesne določbe nacionalnih predpisov, ki urejajo uveljavljanje pravic intelektualne lastnine.

Kršitve pravic intelektualne lastnine, predvsem v primerih ponarejenega in piratskega blaga,² postajajo vse pogostejši pojav, ki s svojim obsegom in mednarodno razsežnostjo resno ogrožajo nacionalne ekonomije. Ker obstajajo razlike med nacionalnimi predpisi v državah članicah Evropske unije o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine, je upravičena bojazen, da bo ponarejeno in piratsko blago izdelano in prodano v državah, ki imajo primerjalno šibkejšo varstvo. Zato je nujno potrebno poenotenje procesnih določb o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine na enotnem trgu, kar bo doseženo z uskladitvijo nacionalnih zakonodaj z Direktivo 2004/48.

Namen Direktive 2004/48 je tudi spodbujanje inovacij in konkurenčnosti gospodarstva. Če imetniki kršenih pravic zoper ponarejeno in piratsko blago in zoper kršilce, ki ga izdelujejo, nimajo učinkovitega varstva, je to slab signal za ustvarjalce in izumitelje, kar posledično slabi konkurenčnost gospodarstva. Učinkovito uveljavljanje pravic intelektualne lastnine preprečuje tudi izgubo delovnih mest, izpad davkov in oškodovanje potrošnikov.

Direktivo 2001/84 je potrebno vključiti v nacionalno zakonodajo do 1.1.2006. ZASP sicer že vsebuje določbo o sledni pravici, vendar sedanja ureditev ni v celoti usklajena z Direktivo 2001/84, ki je bila sprejeta 6 let po uveljavitvi osnovnega besedila ZASP. V ZASP je potrebno vnesti točno določene zneske nadomestil, ki pripadajo avtorju izvirnika likovnega

¹ 1. Direktiva 91/250/EGS Sveta z dne 14. maja 1991 o pravnem varstvu računalniških programov,
2. Direktiva 92/100/EGS Sveta z dne 19. novembra 1992 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski, na področju intelektualne lastnine,
3. Direktiva 93/83/EGS Sveta z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo,
4. Direktiva 93/98/EGS Sveta z dne 29. oktobra 1993 o uskladitvi trajanja varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic,
5. Direktiva 96/9/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 1996 o pravnem varstvu baz podatkov,
6. Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi,
7. Direktiva 2001/84/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2001 o sledni pravici v korist avtorja izvirnega umetniškega dela,
8. Direktiva 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine.

² Pojma »piratstvo« slovenska zakonodaja ne uporablja; v žargonu pa pomeni hujšo stopnjo kršitve pravic. Gre za kršitve z večjim obsegom in z namenom pridobivanja premoženjske koristi. (Trampuž/Oman/Zupančič: *Komentar ZASP, GV 1997, str. 373*).

dela v primerih druge in nadaljnjih prodaj tega izvirnika. Direktiva 2001/84 je namreč natančno določila obveznost plačila nadomestila, pri čemer nadomestilo ne sme preseči 12.500 evrov. Ker je direktiva določila višino nadomestila v točno določenih odstotkih od prodajne cene izvirnika likovnega dela, ji mora tudi ZASP slediti z natančno določitvijo višin deležev in prodajnih cen, izraženih v evrih.

Sledna pravica je po sedanji ureditvi določena kot pravica do nadomestila v obsegu 3% od maloprodajne cene. ZASP ne določa spodnje meje, od katere naj bi se nadomestilo plačevalo, in veže plačilo nadomestila na znesek, ne glede na njegovo višino. Direktiva 2001/84 dopušča možnost, da se določi minimalna prodajna cena od katere se nadomestilo plačuje, ki pa ne sme preseči 3000 evrov. Zavezanec za plačilo je po sedanji ureditvi odsvojitelj dela. Če je odsvojitelj izvršena preko posrednika (npr. galerista, organizatorja dražbe), odgovarjajo te osebe solidarno z odsvojiteljem. Direktiva 2001/84 kot zavezanca za plačilo določa odsvojitelja, vendar obveznost plačila nastopi le, če kot prodajalci, kupci ali posredniki nastopajo strokovnjaki s trga umetnin, npr. organizatorji dražb, umetnostne galerije. Direktiva 2001/84 dopušča možnost, da so te osebe zavezane za plačilo nadomestila poleg odsvojitelja ali namesto njega. V primeru, ko gre za prodajo izvirnikov likovnih del med osebami, ki se ne ukvarjajo z njihovim trženjem, pa v skladu z Direktivo 2001/84 ne pride do obveznosti plačila nadomestila.

Poleg sprememb in dopolnitev ZASP, ki so nujne zaradi uskladitve s predpisi ES, so predlagane še manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona. Prva sprememba se nanaša na reševanje spornih vprašanj glede sklenitve skupnega sporazuma med reprezentativnimi združenji uporabnikov varovanih del in kolektivnimi organizacijami.

Sedaj imajo dovoljenje za kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic:

- Združenje skladateljev, avtorjev in založnikov za zaščito avtorskih pravic Slovenije (v nadaljevanju: SAZAS) za kolektivno uveljavljanje avtorskih pravic na avtorskih delih s področja glasbe,
- Združenje avtorjev in nosilcev malih in drugih avtorskih pravic Slovenije (v nadaljevanju: ZAMP) za kolektivno uveljavljanje avtorskih pravic na delih s področja književnosti, znanosti, publicistike in njihovih prevodih ter
- Zavod za uveljavljanje pravic izvajalcev in proizvajalcev fonogramov Slovenije (v nadaljevanju: Zavod IPF) za kolektivno uveljavljanje pravic izvajalcev in proizvajalcev fonogramov na fonogramih.

Ker se lahko po ZASP nekatere pravice uveljavljajo le kolektivno, ustrezna kolektivna organizacija pa še ni bila ustanovljena, sta bili izdani tudi dve začasni dovoljenji:

- Avtorski agenciji za Slovenijo (v nadaljevanju: AAS) za kolektivno uveljavljanje avtorskih in sorodnih pravic v primeru privatnega in drugega lastnega reproduciranja³ in
- SAZAS za kolektivno uveljavljanje avtorskih pravic v primeru kableske retransmisije avdiovizualnih del.

Obe začasni dovoljenji veljata do ustanovitve ustrezne kolektivne organizacije, ki bo prevzela kolektivno upravljanje navedenih pravic.

Zadnja novela ZASP v letu 2004 je spremenila večino določb o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic. Med drugim so bile na novo določene obveznosti kolektivne organizacije, da sklepajo z reprezentativnimi združenji uporabnikov varovanih del skupne

³ Dovoljenje se nanaša le na pobiranje nadomestil, njihovo razdeljevanje pa je v pristojnosti upravičenih kolektivnih organizacij in reprezentativnih združenj.

sporazume, v katerih se določijo predvsem pogoji, načini uporabe in višina nadomestil za uporabo varovanih del. Če sta kolektivna organizacija in reprezentativno združenje uporabnikov sklenila skupni sporazum, velja nadomestilo, ki je določeno s tem sporazumom, kot tarifa za uporabo varovanih del. Uporabniki iz združenja, ki je sklenilo tak sporazum, plačujejo torej kolektivni organizaciji nadomestilo za uporabo varovanih del v višini, določeni s skupnim sporazumom. Če pa skupni sporazum ni sklenjen, plačujejo uporabniki nadomestilo za uporabo varovanih del po tarifi, ki jo sprejme kolektivna organizacija (prvi odstavek 157. člena ZASP). Ker je v praksi med kolektivnimi organizacijami in uporabniki veliko nesoglasij, ki onemogočajo sklenitev skupnih sporazumov, je predlagano, da se poleg že obstoječih mehanizmov za reševanje konfliktov (civilna pravna sredstva, mediacija, postopek zaradi zlorabe monopolnega položaja kolektivne organizacije, kazniva dejanja) uvede še arbitražna, kot dodatno sredstvo za izvensodno reševanje spornih vprašanj med kolektivno organizacijo in reprezentativnim združenjem uporabnikov varovanih del. Predlagatelj ocenjuje, da bo novi institut prispeval k hitrejši (in izvensodni) rešitvi spornih vprašanj med kolektivno organizacijo in uporabniki varovanih del, povečanju števila sklenjenih skupnih sporazumov in posledično k ureditvi obveznosti uporabnikov varovanih del do kolektivnih organizacij oziroma do imetnikov avtorske in sorodnih pravic, ki jih zastopajo kolektivne organizacije.

Odpravlja se tudi pomanjkljivost pri odločanju tržne inšpekcije o nekaterih prekrških. Izrecno se določi pristojnost tržnega inšpektorja, da odloča po hitrem postopku, s čimer se omogoči izrek mandatnih kazni.

2. Cilji, načela in pogloblitve rešitve predloga zakona

Poglavitni cilj predlagane novele je uskladitev ZASP z direktivama ES, hkrati pa je opravljena tudi manj zahtevna sprememba in dopolnitev.

Uskladitev z Direktivo 2004/48

Dostopen in učinkovit sistem uveljavljanja pravic intelektualne lastnine je bistven, če že ne odločilen za sistem intelektualne lastnine. Še tako domišljen sistem pravic ostane le mrtva črka na papirju, če jih imetnik ne more učinkovito uveljaviti, še posebej v svetu, kjer je bliskoviti razvoj tehnologij omogočil kršitve pravic intelektualne lastnine v nepredstavljenem obsegu.

ZASP kot sodoben zakon tvori v povezavi z ostalimi predpisi (Obligacijski zakonik (Uradni list RS, št. 83/01 in 32/04), Zakon o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 40/04 – uradno prečiščeno besedilo, v nadaljevanju: ZIZ) in Zakon o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 36/04 – uradno prečiščeno besedilo, v nadaljevanju: ZPP)) trdno varstvo imetnikom pravic in v večji meri tudi ustreza načelom in zahtevam Direktive 2004/48, vendar ne v celoti. Ker se Direktiva 2004/48 nanaša tudi na ostale pravice intelektualne lastnine (torej tudi na pravice industrijske lastnine, ki so urejene v Zakonu o industrijski lastnini (Uradni list RS, št. 102/04 - uradno prečiščeno besedilo, v nadaljevanju: ZIL-1), ki je tudi v postopku spreminjanja zaradi Direktive 2004/48) je pri skupnih spremembah obeh zakonov izhodišče, da se spremembe uredijo na enaki osnovi.

Poglavitne spremembe ZASP, ki so posledica implementacije Direktive 2004/48 so sledeče:

a) Imetniki pravic (oz. upravičenci) imajo večji nabor zahtevkov v primerjavi s sedanjo ureditvijo v ZASP. Novost je predvsem t.i. odpoklic blaga (*recall*).

- b) Predlog zakona ne prinaša bistvenih novosti glede instituta povrnitve povzročene škode. Izjema je obseg škode, ki je lahko določen kot dogovorjeni ali običajni honorar ali nadomestilo (predlagana sprememba 168. člena ZASP). Civilna kazen je predvidena za vse vrste pravic, ne le za izključne, kot je bilo do sedaj predvideno.
- c) Pogoji za izdajo začasnih odredb so spremenjeni. Začasna odredba po obstoječi določbi 170. člena ZASP je izdana že, če imetnik izkaže za verjetno, da je njegova pravica kršena (oz. grozi dejanska nevarnost, da bo kršena). Predlog zakona poleg obstoječih pogojev predpisuje še nadaljnje 3 pogoje, ki so alternativno naštet. Spremenjen je tudi pogoj za izdajo začasne odredbe v *ex parte* postopku, torej v postopku, kjer nasprotna stranka ne sodeluje.
- d) Institut zavarovanja dokazov (predlagana sprememba 171. člena ZASP) je urejen po zgledu instituta začasnih odredb po ZIZ ob upoštevanju ukrepov iz obstoječega 171. člena ZASP.
- e) Institut dolžnosti obveščanja je poznal že obstoječi ZASP. Predlagana sprememba spreminja institut tako, da je sedaj predviden kot sodni ukrep (predlagana sprememba 172. člena ZASP).
- f) Predlagana sprememba vnaša v ZASP nov 173. člen, ki ureja t.i. edicijsko dolžnost, ki imetnikom (oz. upravičencem) omogoča pridobitev dokazov s katerimi razpolaga nasprotna stranka. Imetniki imajo, glede na obstoječa pravila po ZPP, učinkovitejše vzvode pridobitve dokazov.
- g) Predlog spremembe 72. člena ZASP razširja aktivno legitimacijo za uveljavljanje pravic tudi na sindikalne organizacije ter poklicna združenja, ustanovljena za varstvo avtorske in sorodnih pravic.

Implementacija Direktive 2001/84

Poglavitne spremembe ZASP, ki so posledica implementacije Direktive 2001/84 so sledeče:

- sledna pravica nastopi le, kadar je izvorno likovno delo ponovno prodano s strani prodajalca, kupca ali posrednika, ki se ukvarjajo s trženjem umetnin;
- določeno je, kaj se šteje za izvornik likovnega dela;
- določeni so zavezanci za plačilo nadomestila;
- nadomestilo je določeno kot odstotek od deleža cene;
- določen je najvišji znesek nadomestila.

Manj zahtevne spremembe in dopolnitve

S predlaganim novim 163a. členom ZASP se določa še eno sredstvo za izvensodno reševanje spornih vprašanj med kolektivno organizacijo in reprezentativnim združenjem uporabnikov (poleg civilnih tožb, postopka mediacije in postopka zaradi zlorabe monopolnega položaja kolektivne organizacije) glede sklenitve skupnega sporazuma in ureditev obveznosti, ki jih imajo zaradi uporabe varovanih del uporabniki do ustrezne kolektivne organizacije. Predlagano je, da lahko kolektivna organizacija ali reprezentativno združenje uporabnikov zahteva arbitražo, ki naj odloči o vsebini skupnega sporazuma, če le-tega nista sklenili po štirih mesecih pogajanj. Najpomembnejše pri tem je, da nasprotna stran (ki je lahko kolektivna organizacija ali reprezentativno združenje uporabnikov) ne sme odreči sodelovanja v arbitražnem postopku. S tako ureditvijo bo kateri koli strani (kolektivni organizaciji in reprezentativnemu združenju uporabnikov) onemogočeno oviranje reševanja spornih vprašanj in sklenitve skupnih sporazumov, kar bo prispevalo k ureditvi razmer na področju kolektivnega upravljanja avtorske in sorodnih pravic. Predlagani novi 163a. člen ZASP vsebuje najbolj bistvene določbe o arbitraži, natančnejšo ureditev pa po vzoru 163. člena ZASP prepušča Vladi Republike Slovenije, ki bo to storila z uredbo.

Poleg tega se pri določbah o prekrških izrecno določa pristojnost tržnega inšpektorja, da v določenih primerih kršitve odloča po hitrem postopku, kar bo omogočilo izrek mandatnih kazni.

3. Ocena finančnih posledic predloga zakona za državni proračun in druga javna finančna sredstva

Predlog zakona ne bo imel finančnih posledic za državni proračun.

4. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Na področju avtorskega prava je sprejetih sedem mednarodnih pogodb⁴, v EU pa osem direktiv, ki urejajo posamezne vidike avtorske in sorodnih pravic.

Sledna pravica:

S teoretičnega vidika jo lahko opredelimo kot pravico (*droit de suite, Folgerecht, resale right*) avtorja del likovnih umetnosti ali rokopisov, da pri vseh nadaljnjih odsvojitvah izvornikov teh del prejme določeno plačilo⁵. Sledno pravico določa tudi 14. ter člen Bernske konvencije za varstvo književnih in umetniški del (Uradni list SFRJ-MP, št. 14/75, Uradni list RS-MP, št. 9/92)⁶. Ta določba je fakultativna, državam članicam je prepuščeno, da se same odločijo ali bodo to pravico uvedle ter da določijo način in stopnjo plačila (drugi in tretji odstavek 14. ter člena Bernske konvencije). Zaradi fakultativne narave sledna pravica ne sodi v katalog minimalnih konvencijskih pravic.

Do sprejema Direktive 2001/84 ta pravica v EU ni bila enotno urejena, zato so med posameznimi državami članicami obstajale razlike v njeni pravni ureditvi (npr. glede avtorskih del na katera se nanaša, upravičencev do nadomestil, uporabljene stopnje, transakcij, za katere velja plačevanje nadomestila, in osnove za izračun nadomestil), nekatere pa je sploh niso uvedle v svojo zakonodajo⁷. Uporaba oziroma neuporaba takšne pravice pomembno vpliva na konkurenčno okolje znotraj notranjega trga, kajti obstoj oziroma neobstoj obveznosti plačila na podlagi sledne pravice je element, ki ga mora upoštevati vsak posameznik, ki želi prodati umetniško delo. Ta pravica je torej dejavnik, ki pripomore k izkrivljanju konkurence, pa tudi k preusmeritvi trgovanja znotraj EU. Ker takšne neskladnosti glede obstoja sledne pravice in njene uporabe s strani držav članic neposredno vplivajo na pravilno delovanje notranjega trga z umetninami, je EU sprejela Direktiva 2001/84. Z njo se zagotavlja ustvarjalcem ustrezen in enoten nivo varstva, hkrati pa se odstranijo neenaki pogoji konkurence znotraj enotnega trga moderne umetnosti.

⁴ Sporazum o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (Uradni list RS-MP, št. 10/95), Bernska konvencija za varstvo književnih in umetniških del (Uradni list SFRJ-MP, št. 14/75, Uradni list RS-MP, št. 9/92), Svetovna konvencija o avtorski pravici (Uradni list SFRJ-MP, št. 54/73, Uradni list RS-MP, št. 15/92), Konvencija za varstvo proizvajalcev fonogramov pred nedovoljenim presnemavanjem njihovih fonogramov (Uradni list RS-MP, št. 8/96), Mednarodna konvencija za varstvo izvajalcev, proizvajalcev fonogramov in radiodifuznih organizacij (Uradni list RS-MP, št. 8/96), Pogodba Svetovne organizacije za intelektualno lastnino o avtorski pravici in Pogodba Svetovne organizacije za intelektualno lastnino o izvedbah in fonogramih (obe Uradni list RS-MP, št. 25/99).

⁵ Miha Trampuž, Avtorsko pravo in likovna umetnost, Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana 1996, stran 231.

⁶ (1) Avtor ali po njegovi smrti osebe ali ustanove, ki so po domačih zakonih za to upravičene, uživajo glede izvornih umetniških del ali izvornih rokopisov pisateljev in skladateljev neodtujljivo pravico biti interesenti pri vsaki poznejši prodaji dela potem, ko ga je avtor prvič odstopil.

⁷ V času sprejema direktive o sledni pravici je bila ta urejena v zakonodajah enajstih držav članic EU.

Direktiva določa, da se pravica nanaša na izvirna umetniška dela s področja likovne umetnosti, višina nadomestila je določena v točno določenih odstotkih od prodajne cene izvirnika likovnega dela, pri čemer nadomestilo ne sme preseči 12.500 evrov, dopuščena je možnost, da se določi minimalna prodajna cena, od katere se nadomestilo plačuje, ki pa ne sme preseči 3000 evrov. Direktiva 2001/84 kot zavezanca za plačilo določa odsvojitelja, vendar obveznost plačila nastopi le, če kot prodajalci, kupci ali posredniki nastopajo strokovnjaki s trga umetnin npr. organizatorji dražb, umetnostne galerije. Direktiva dopušča možnost, da so te osebe zavezane za plačilo nadomestila poleg odsvojitelja ali namesto njega. V primeru, ko gre za prodajo izvirnikov likovnih del med osebami, ki se ne ukvarjajo z njihovim trženjem, pa v skladu z Direktiva 2001/84 ne pride do obveznosti plačila nadomestila.

Ker bo rok za uskladitev z Direktiva 2001/84 iztekel 1.1.2006, v tem trenutku še ni podatkov, kako je direktiva implementirana v zakonodajah drugih držav članic EU. Do sedaj so obstajale razlike v ureditvi sledne pravice v posameznih državah članicah EU. V Nemčiji se je sledna pravica nanašala na izvirnike likovnih del in na njihovo javno prodajo, to je na prodajo ob udeležbi trgovca z umetninami ali organizatorja dražbe, ki sta bila avtorja o prodaji dolžna obvestiti. Višina nadomestila je znašala 5% maloprodajne cene izvirnika likovnega dela, obveznost plačila pa je bila pogojena z minimalno prodajno ceno. Nadomestilo se je v praksi uveljavljalo preko kolektivne organizacije avtorjev. Podobno ureditev je poznala Belgija. V Franciji, ki je sledno pravico uvedla kot prva, je ta pravica zajela likovna dela pri njihovi javni prodaji ali prodaji s posredovanjem trgovca, višina nadomestila je znašala 3% maloprodajne cene, za uveljavljanje pa so skrbele kolektivne organizacije avtorjev.

Uveljavljanje pravic intelektualne lastnine

Ker bo rok za uskladitev z Direktive 2004/48 iztekel 29. aprila 2006, v tem trenutku še ni podatkov o tem, kako je ta direktiva implementirana v zakonodajah drugih držav članic EU. Ureditve v nacionalnih ureditvah držav članic so zelo različne. V nadaljevanju so v ponazoritev predstavljene nekatere razlike.

Na Nizozemskem zaseg in uničenje predmetov kršitve ni mogoče, če oseba ni sama kršilec ali če s predmeti kršitve ni poslovno povezana in jih ima zgolj za privatno uporabo. V Nemčiji sta zaseg in uničenje naprav, ki se izključno ali pretežno uporabljajo za izdelovanje piratskih kopij, mogoča le, če so v lasti kršilca (pirata), kar pa ne velja tudi, kadar gre za kršenje blagovnih znamk.

T.i. odpoklic blaga (*recall*) je izoblikovala nizozemska sodna praksa in ga ostale države ne poznajo.

Razlike so tudi glede pridobivanja dokazov. Glede tega izstopa angleška ureditev v t.i. *Anton Piller order*, ki se je v praksi izkazal kot zelo učinkovito sredstvo pridobivanja dokazov. Učinkovit je tudi t.i. *Doorstep order*, kot poenostavljena različica *Anton Piller order*, na podlagi katerega lahko stranka zahteva dokaze od nasprotne stranke, brez pravice vstopa v njene prostore. V Nemčiji pravne možnosti pridobitve dokazov ni veliko. Omejene so zgolj na zaslišanje prič, izvedencev in ogleda.

Velike razlike so tudi glede izdajanja začasnih odredb. Tako so npr. v Veliki Britaniji zelo pogoste, v Nemčiji pa so sodišča bolj rezervirana glede izdajanja začasnih odredb in jih izdajo zgolj v zelo očitnih primerih ponaredkov blagovnih znamk.

Razlike so tudi glede povrnitve škode. V Franciji je oškodovanec upravičen do odškodnine, ki je enaka škodi, kot jo je utrpel. V državah Beneluksa je oškodovanec upravičen tudi do dobička, ki ga je pridobil kršilec, če je ravnal v slabi veri.

Razlik med državami je še mnogo več. Takšna raznolikost ni v interesu imetnikov pravic intelektualne lastnine, zato so te razlike odpravljene z Direktivo 2004/48.

5. Ocena drugih posledic, ki jih bo imel zakon

Po sprejemu predlaganega zakona bo morala Vlada Republike Slovenije sprejeti uredbo, ki bo natančneje uredila arbitražo po novem 163a. členu ZASP. Druge posledice ne bodo nastale. Pristojnosti organov, ki bodo izvajali sprejeti zakon, pa tudi že določajo drugi predpisi.

II. Besedilo členov:

1. člen

V 1. členu Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 94/04 – uradno prečiščeno besedilo) se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Ta zakon prenaša v pravni red Republike Slovenije določbe Direktive Sveta 91/250/EGS z dne 14. maja 1991 o pravnem varstvu računalniških programov (UL L št. 122 z dne 17.5.1991, str. 42, s spremembami), Direktive Sveta 92/100/EGS z dne 19. novembra 1992 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski, na področju intelektualne lastnine (UL L št. 346, z dne 27.11.1992 str. 61, s spremembami), Direktive Sveta 93/83/EGS z dne 27. septembra 1993 o uskladitvi določenih pravil o avtorski in sorodnih pravicah v zvezi s satelitskim radiodifuznim oddajanjem in kabelsko retransmisijo (UL L št. 248 z dne 6.10.1993, str. 15), Direktive Sveta 93/98/EGS z dne 29. oktobra 1993 o uskladitvi trajanja varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L št. 290 z dne 24.11.1993, str. 9, s spremembami), Direktive 96/9/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 1996 o pravnem varstvu baz podatkov (UL L št. 077 z dne 27.3.1996, str. 20), Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L št. 167 z dne 22.6.2001, str. 10, s spremembami), Direktive 2001/84/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2001 o sledni pravici v korist avtorja izvirnega umetniškega dela (UL L št. 272 z dne 13.10.2001, str. 32) ter Direktive 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL L št. 195 z dne 2.6.2004, str.16).«.

2. člen

V drugem odstavku 4. člena se za besedilom »sestavinah avtorskega dela,« doda besedilo »o domnevi avtorstva,«.

3. člen

35. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Sledna pravica

35. člen

(1) Če je izvirnik likovnega dela po prvi odsvojitvi s strani avtorja ponovno prodan, ima avtor pravico biti o tem obveščen in pravico do nadomestila v obsegu, ki je določen v tem členu, pod pogojem, da se prodajalec, kupec ali posrednik ukvarja s trženjem umetnin, kot so prodajni saloni, galerije in organizatorji dražb.

(2) Za obveznosti iz prejšnjega odstavka so prodajalec, kupec in posrednik solidarno zavezani.

(3) Izvirniki likovnih del po prvem odstavku tega člena so izvirna dela likovne umetnosti, kot so slike, kolaži, risbe, grafike, fotografije, kipi, tapiserije, stvaritve v keramiki ali steklu in podobno, ki jih ustvari avtor sam ali gre za reprodukcije teh del, ki se štejejo za izvirnike. Reprodukcije del se štejejo za izvirnike, če so izdelane v omejenem številu in jih je ustvaril ali odobril sam avtor, ki jih praviloma tudi oštevilči in podpiše.

(4) Nadomestilo iz naslova sledne pravice se plačuje v odstotku od maloprodajne cene izvirnika brez javnih dajatev.

(5) Nadomestilo iz prejšnjega odstavka, ki ne sme preseči 12.500 EUR, znaša:

1. 4% od cene do 50.000 EUR;
2. 3% od deleža cene nad 50.000 EUR in do 200.000 EUR;
3. 1 % od deleža cene nad 200.000 EUR in do 350.000 EUR;
4. 0,5% od deleža cene nad 350.000 EUR in do 500.000 EUR;
5. 0,25% od deleža cene nad 500.000 EUR.

(6) Sledna pravica ne more biti predmet odpovedi, razpolaganja med živimi in izvršbe.«.

4. člen

V 72. členu se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Aktivno legitimacijo za uveljavljanje varstva pravic svojih članov iz tega zakona pred sodišči in drugimi organi imajo tudi kolektivne organizacije iz tega zakona, sindikalne organizacije ter poklicna združenja, ustanovljena za varstvo avtorske in sorodnih pravic. O postopkih morajo prizadetim članom položiti račun.«.

5. člen

V prvem odstavku 147. člena se spremeni 2. točka tako, da se glasi:

»2. ponovna prodaja izvirnikov likovnih del (sledna pravica);«.

6. člen

Peti odstavek 159. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Prodajalci, kupci in posredniki, ki se ukvarjajo s trženjem umetnin, so dolžni predložiti pristojni kolektivni organizaciji podatke, ki so potrebni za izračun dolžnega nadomestila, kot so vrsta in število prodanih izvirkov, zavezanci in maloprodajna cena brez javnih dajatev, v 30 dneh po prodaji izvirnika likovnega dela.«

7. člen

Za 163. členom se doda nov 163.a člen, ki se glasi:

»Arbitraža

163a. člen

(1) Kolektivna organizacija ali reprezentativno združenje uporabnikov lahko zahteva, da arbiter posameznik ali tričlanski arbitražni senat odloči o vsebini skupnega sporazuma iz 156. člena tega zakona, če po štirih mesecih od začetka pogajanj ni sklenjen skupni sporazum. Šteje se, da so se pogajanja začela, ko je kolektivna organizacija ali reprezentativno združenje uporabnikov nasprotno stran pisno pozvalo k pogajanjem za sklenitev skupnega sporazuma.

(2) Če kolektivna organizacija ali reprezentativno združenje uporabnikov (v nadaljnjem besedilu: udeleženec arbitraže) odkloni sodelovanje v arbitražnem postopku, se postopek začne in teče brez njegovega sodelovanja.

(3) Udeleženca arbitraže izbereta arbitra ali arbitre s seznama arbitrov, ki ga določi Vlada Republike Slovenije na predlog ministra, pristojnega za gospodarstvo. Če se udeleženca arbitraže ne moreta sporazumeti o arbitru ali arbitrih, vsak udeleženec arbitraže imenuje po enega arbitra, imenovana arbitra pa imenujeta tretjega arbitra. Če kateri izmed udeležencev arbitraže odkloni sodelovanje v arbitražnem postopku še pred imenovanjem arbitrov, imenuje arbitra ali arbitre tisti udeleženec arbitraže, ki je zahteval arbitražo. Arbiter je neodvisen in nepristranski.

(4) Zoper arbitražno odločbo ni pritožbe. Arbitražna odločba nadomešča skupni sporazum. Kolektivne organizacije in člani reprezentativnega združenja uporabnikov so dolžni skleniti ustrezne pogodbe o neizključnem prenosu pravic v skladu z arbitražno odločbo.

(5) Udeleženca arbitraže krijeta stroške arbitražnega postopka, vključno z nagrado arbitru posamezniku ali arbitražnemu senatu.

(6) Pristojni organ zagotavlja administrativno pomoč v arbitražnem postopku.

(7) Če se udeleženca arbitraže ne dogovorita drugače, se v arbitražnem postopku uporabljajo določbe uredbe, s katero Vlada Republike Slovenije natančneje predpiše arbitražni postopek

po tem členu, stroške tega postopka in pogoje, ki jih mora izpolnjevati arbiter (v nadaljnjem besedilu: uredba).

(8) Razveljavitev arbitražne odločbe se lahko zahteva, če:

1. je bila glede sestave arbitraže kršena kakšna določba tega zakona, dogovora strank ali uredbe;
2. je v arbitražnem postopku kot arbiter sodelovala oseba, ki bi morala biti po zakonu, ki ureja pravdni postopek, izločena;
3. kateremu udeležencu arbitraže ni bila dana možnost sodelovanja v arbitražnem postopku;
4. se je arbitražnega postopka kot udeleženec arbitraže udeleževal kdo, ki po določbah tega zakona ne more biti udeleženec arbitraže;
5. je izrek arbitražne odločbe nerazumljiv ali sam s seboj v nasprotju ali če kljub zahtevi katerega izmed udeležencev arbitraže, arbitražna odločba ni obrazložena;
6. arbitražne odločbe ni podpisal arbiter posameznik ali vsi člani arbitražnega senata;
7. je arbiter posameznik ali arbitražni senat prekoračil meje svoje naloge;
8. je arbitražna odločba v nasprotju z določbami tega zakona;
9. je s pravnomočno sodbo ugotovljeno, da je prišlo do arbitražne odločbe zaradi kaznivega dejanja priče, izvedenca, arbitra, udeleženca arbitraže, njegovega zakonitega zastopnika ali pooblaščenca ali drugega udeleženca v arbitražnem postopku, ali če se arbitražna odločba opira na ponarejeno listino ali na listino, v kateri je bila potrjena neresnična vsebina.

(9) Tožba za razveljavitev arbitražne odločbe se vložijo pri pristojnem sodišču v 30 dneh od vročitve arbitražne odločbe udeležencu arbitraže, razen v primeru iz 9. točke prejšnjega odstavka tega člena, kjer teče ta rok od dneva, ko je udeleženec arbitraže dobil možnost uporabiti pravnomočno sodbo pristojnega sodišča. Postopek je prednosten in nujen.«.

8. člen

167. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Zahtevki

167. člen

(1) Ob kršitvi izključnih pravic iz tega zakona lahko upravičenec zahteva:

1. da se prepovejo priprave za kršitve, kršenje in bodoče kršitve;
2. da se odpokličejo predmeti kršitve z javnim pozivom za njihovo vračilo proti plačilu primerne nadomestila;
3. da se odstrani stanje, ki je nastalo s kršitvijo;
4. da se odstranijo predmeti kršitve iz gospodarskih tokov;
5. da se uničijo predmeti kršitve;
6. da se uničijo sredstva kršitve, ki so izključno ali pretežno namenjena ali se uporabijo za kršitev in so v lasti kršilca;
7. da se upravičencu prepustijo predmeti kršitve proti plačilu proizvodnih stroškov;
8. da se sodba objavi.

(2) Pri odločanju o odstranitvenih zahtevkih iz 2. do 7. točke prejšnjega odstavka sodišče upošteva vse okoliščine primera, zlasti sorazmernost med težo kršitve in zahtevkom ter interes upravičenca za zagotovitev učinkovitega varstva pravic. Določbi iz 3. in 5. točke prejšnjega

odstavka ne veljata za zgrajene arhitekturne objekte, razen če je uničenje objekta glede na okoliščine primera ustrezno.

(3) V postopku proti osebi, katere storitve so bile uporabljene za kršitev pravice, obstoj te kršitve pa je že pravnomočno ugotovljen v postopku proti tretjemu, se domneva, da je kršitev podana.«.

9. člen

168. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Povrnitev škode in civilna kazen

168. člen

(1) Za kršitve po tem zakonu veljajo splošna pravila o povzročitvi škode, če ni s tem zakonom drugače določeno.

(2) Kršilec je dolžan plačati upravičencu odškodnino v obsegu, ki se določi po splošnih pravilih o povrnitvi škode ali v obsegu, ki je enak dogovorjenemu ali običajnemu honorarju ali nadomestilu za zakonito uporabo te vrste.

(3) Če je bila pravica iz tega zakona kršena namerno ali iz hude malomarnosti, lahko upravičenec zahteva plačilo dogovorjenega ali običajnega honorarja ali nadomestila za tovrstno uporabo, povečanega do 200%, ne glede na to, ali je zaradi kršitve pretrpel kakšno premoženjsko škodo ali ne.

(4) Pri odločanju o zahtevku za plačilo civilne kazni in odmeri njene višine sodišče upošteva vse okoliščine primera, zlasti pa stopnjo krivde kršilca, velikost dogovorjenega ali običajnega honorarja ali nadomestila ter preventivni namen civilne kazni.

(5) Če je premoženjska škoda večja od civilne kazni, ima upravičenec pravico zahtevati razliko do popolne odškodnine.«.

10. člen

170. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Začasne odredbe

170. člen

(1) Sodišče izda začasno odredbo v zavarovanje nedenarnih zahtevkov po tem zakonu, če upravičenec izkaže za verjetno:

1. da je imetnik pravice iz tega zakona in
2. da je bila njegova pravica kršena ali grozi dejanska nevarnost, da bo kršena.

(2) Upravičenec mora za verjetno izkazati tudi eno izmed naslednjih predpostavk:

1. nevarnost, da bo uveljavitev zahtevkov onemogočena ali precej otežena;
2. da je odredba potrebna, da se prepreči nastanek težko nadomestljive škode ali
3. da kršilec z izdajo začasne odredbe, če bi se tekom postopka izkazala za neutemeljeno, ne bi utrpel hujših neugodnih posledic od tistih, ki bi brez izdaje začasne odredbe nastale upravičencu.

(3) Upravičenec, ki predlaga izdajo začasne odredbe brez poprejšnjega obvestila in zaslišanja nasprotne stranke, mora poleg pogojev iz prvega in drugega odstavka tega člena izkazati za verjetno, da bi kakršnokoli odlašanje z izdajo začasne odredbe povzročilo upravičencu nastanek težko nadomestljive škode. V tem primeru se nasprotno stranko obvesti najpozneje takoj po izvršitvi odredb.

(4) Upravičenec ni dolžan dokazovati nevarnosti, da bo uveljavitev zahtevkov onemogočena ali precej otežena, če izkaže za verjetno, da bi kršilec s predlagano odredbo pretrpel le neznatno škodo. Šteje se, da je nevarnost podana, če naj bi bili zahtevki uveljavljeni v tujini, razen v primeru, če naj bi se terjatev uveljavljala v državi članici Evropske unije.

(5) Sodišče sme za zavarovanje nedenarnih zahtevkov po prvem odstavku tega člena, izdati vsako začasno odredbo, s katero je mogoče doseči namen zavarovanja, zlasti pa:

1. da se kršilcu prepovejo priprave za kršitve, samo kršenje in bodoče kršitve;
2. da se zasežejo, izključijo iz prometa in shranijo predmeti kršitve ter sredstva kršitve, ki so izključno ali pretežno namenjena ali se uporabijo za kršitev.

(6) Sodišče mora odločiti o ugovoru zoper sklep o začasni odredbi v 30 dneh od dneva vložitve odgovora na ugovor oziroma od poteka roka za vložitev odgovora na ugovor.

(7) V postopku za izdajo začasne odredbe se uporabljajo določbe zakona, ki ureja izvršbo in zavarovanje, če ni s tem zakonom določeno drugače. Postopek je nujen.«

11. člen

171. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Zavarovanje dokazov

171. člen

(1) Sodišče izda sklep za zavarovanje dokazov, če upravičenec predloži razumno dosegljive dokaze o tem, da:

1. je imetnik pravice iz tega zakona,
2. je bila njegova pravica kršena, ali grozi dejanska nevarnost, da bo kršena in
3. bodo dokazi o kršitvi uničeni ali jih kasneje ne bi bilo mogoče izvesti.

(2) Upravičenec, ki zahteva izdajo sklepa za zavarovanje dokazov brez poprejšnjega obvestila in zaslišanja nasprotne stranke, mora poleg pogojev iz prejšnjega odstavka izkazati za verjetno, da obstaja nevarnost, da bodo dokazi o kršitvi zaradi ravnanja nasprotne stranke uničeni ali jih kasneje ne bi bilo mogoče izvesti. V tem primeru se nasprotno stranko obvesti najpozneje takoj po izvršitvi sklepa.

(3) Sodišče sme s sklepom iz prvega odstavka tega člena odrediti izvedbo kateregakoli dokaza, zlasti:

1. ogled prostorov, poslovne dokumentacije, inventarja, baz podatkov, računalniških pomnilnih enot ali drugih stvari;
2. zaseg vzorcev predmetov kršitve;
3. pregled in izročitev listin;
4. določitev in zaslišanje izvedencev in
5. zaslišanje prič.

(4) Zavarovanje dokazov je dovoljeno zahtevati tudi potem, ko postane odločba, s katero je postopek končan, pravnomočna, če je to potrebno pred postopkom ali med postopkom z izrednimi pravnimi sredstvi.

(5) V postopku zavarovanja dokazov po tem členu se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja izvršbo in zavarovanje, o začasnih odredbah, razen če ni s tem zakonom drugače določeno. Postopek je nujen.

(6) Če se kasneje izkaže, da je predlog neutemeljen ali da ga upravičenec ni upravičil, ima nasprotna stranka pravico zahtevati:

1. vrnitev odvzetih predmetov;
2. prepoved uporabe pridobljenih informacij in
3. povračilo škode.«.

12. člen

Naslov 3. oddelka sedmega poglavja »UKREPI ZA ZAGOTOVITEV VARSTVA« se prenese za 173. člen.

13. člen

172. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Dolžnost obveščanja

172. člen

(1) Sodišče lahko v pravdi zaradi kršitve pravic na podlagi upravičene zahteve stranke naloži kršilcu, da sporoči podatke o izvoru in distribucijskih tokovih blaga ali storitev, ki kršijo pravico iz tega zakona.

(2) Sodišče lahko naloži, da podatke iz prejšnjega odstavka sporočijo tudi naslednje osebe, ki v gospodarskem obsegu:

1. posedujejo blago, s katerim se krši pravica,
2. uporabljajo storitve, s katerimi se krši pravica ali
3. zagotavljajo storitve, uporabljene v dejavnosti, s katero se krši pravica.

(3) Sodišče lahko naloži, da podatke iz prvega odstavka tega člena sporoči tudi oseba, za katero je katera od oseb iz prejšnjega odstavka navedla, da je bila vpletena v proizvodnjo, izdelavo ali distribucijo blaga ali opravljanja storitev.

(4) Podatki iz prvega odstavka tega člena lahko vključujejo:

1. imena in naslove proizvajalcev, izdelovalcev, distributerjev, dobaviteljev in drugih prejšnjih imetnikov blaga ali storitev ter predvidenih trgovcev na debelo in na drobno in
2. podatke o proizvedenih, izdelanih, dostavljenih, prejetih ali naročenih količinah in cenah, doseženih za blago ali storitve.«.

14. člen

173. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Predložitev dokazov

173. člen

(1) Če je sodišče odločilo, da bo izvedlo predlagani dokaz, predlagana dokazna sredstva pa so pri nasprotni stranki, mora nasprotna stranka na zahtevo sodišča predložiti dokazna sredstva, s katerimi razpolaga.

(2) Prejšnji odstavek velja tudi glede bančnih, finančnih in poslovnih listin, ki so pod nadzorom nasprotne stranke, če gre za kršitev v gospodarskem obsegu. Šteje se, da je bilo dejanje storjeno v gospodarskem obsegu, če se izvaja za neposredno ali posredno gospodarsko korist.

(3) V postopku predložitve dokazov se uporabljajo določbe zakona, ki ureja pravdni postopek, če ni s tem zakonom drugače določeno.«.

15. člen

V 184. členu se za četrtim odstavkom doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»(5) O prekršku iz tega člena se odloča po hitrem postopku.«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

16. člen

Postopki, ki ob uveljavitvi tega zakona tečejo na podlagi 2. oddelka sedmega poglavja zakona, se končajo po do sedaj veljavnih določbah.

17. člen

Do uvedbe evra kot denarne enote v Republiki Sloveniji se zneski iz 3. člena tega zakona, določeni v evrih, obračunavajo v tolarški protivrednosti po srednjem tečaju Banke Slovenije, veljavnem na dan prodaje izvirnika likovnega dela.

18. člen

Podzakonski predpis iz 163.a člena zakona izda Vlada Republike Slovenije v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

19. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. Obrazložitev členov

K 1. členu:

Ker je bil ZASP sprejet pred pristopom Republike Slovenije k Evropski uniji, še ne vsebuje določbe o tem, katere predpise ES povzema. Ob tej spremembi zakona se ta pomanjkljivost odpravlja in se dodaja drugi odstavek, ki navaja direktive, ki jih ZASP prenaša v slovenski pravni red.

K 2. členu:

Predlagana sprememba je potrebna zaradi uskladitve z Direktivo 2004/48. Po sedanji ureditvi velja domneva avtorstva le za avtorje, ne pa tudi za imetnike sorodnih pravic. Po predlagani spremembi se določba o domnevi avtorstva smiselno uporablja tudi za imetnike sorodnih pravic.

K 3. členu:

Določbo 35. člena ZASP je potrebno spremeniti zaradi Direktive 2001/84. Predlagana določba to direktivo v celoti implementira v slovensko zakonodajo. ZASP je že do sedaj poznal sledno pravico. V predlaganem členu so povzete vse pomembne določbe direktive o sledni pravici glede izvirnikov likovnih del in njihove definicije, zavezancev, višine in največjega zneska nadomestila ter neodtujljivosti sledne pravice.

Sledna pravica je po sedanji ureditvi določena kot pravica do nadomestila v obsegu 3% od maloprodajne cene. ZASP ne določa spodnje meje, od katere naj bi se nadomestilo plačevalo in veže plačilo nadomestila na znesek, ne glede na njegovo višino. Predlagatelj tudi v predlogu ni določil spodnje meje, od katere bi se nadomestilo plačalo, čeprav direktiva o sledni pravici to možnost dopušča, saj ne želi zniževati ravni že podeljenih pravic. Pravica do nadomestila bo tako nastala ne glede na višino prodajne cene izvirnika likovnega dela, kot je to tudi že sedaj veljalo po obstoječi ureditvi v ZASP. Višina in največji določeni znesek nadomestil sta povzeta neposredno po direktivi o sledni pravici. Zavezanec za plačilo je po sedanji ureditvi odsvojitelj dela, če je odsvojitev izvršena preko posrednika (npr. galerista, organizatorja dražbe) odgovarjajo te osebe solidarno z odsvojiteljem. Po predlagani spremembi so zavezanci, ki odgovarjajo solidarno, prodajalec, kupec in posrednik, vendar le, če se ukvarjajo s trženjem umetnin. To dejansko pomeni, da je plačilo nadomestila za ponovno prodajo izvirnika likovnega dela in s tem sledna pravica vezano na »profesionalno«

prodajo, pri kateri sodelujejo strokovnjaki s trga umetnin. V primeru, ko gre za prodajo izvirnikov likovnih del med osebami, ki se ne ukvarjajo z njihovim trženjem, pa v skladu z direktivo o sledni pravici ne pride do obveznosti plačila nadomestila.

Zneski so v skladu z direktivo o sledni pravici navedeni v evrih, s prehodno določbo 17. člena predloga zakona pa je določeno, da se do uvedbe evra kot denarne enote v Republiki Sloveniji, zneski, določeni v evrih, obračunavajo v tolarški protivrednosti po srednjem tečaju Banke Slovenije, veljavnem na dan prodaje izvirnika likovnega dela.

K 4. členu:

Predlagan nov drugi odstavek je potreben zaradi uskladitve z Direktivo 2004/48, ki določa, kdo je aktivno legitimiran za uveljavljanje avtorske in sorodnih pravic. Po predlagani ureditvi so poleg avtorja in drugih imetnikov pravic ter kolektivnih organizacij aktivno legitimirani za uveljavljanje varstva pravic svojih članov pred sodišči in drugimi organi tudi sindikalne organizacije ter poklicna združenja, ustanovljena za varstvo avtorske in sorodnih pravic, ki morajo o postopkih prizadetim članom položiti račun.

Procesno legitimacijo za tretje osebe je treba posebej ustanoviti z zakonom, kar je v procesnem pravu normalno (*action attitré*). Pri sindikalnih organizacijah je najbolj aktualna novinarska (v Franciji je vse glavne avtorske pravde za novinarje izbojeval *Syndicat National des Journalistes*).

K 5. členu:

Predlagana sprememba je potrebna zaradi terminološke uskladitve s spremenjeno definicijo sledne pravice v 3. členu predloga zakona oziroma v novem 35. členu ZASP.

K 6. členu:

Predlagana sprememba je potrebna zaradi določitve novih zavezancev za plačilo v primeru sledne pravice. Glej tudi pripombo k 2. členu.

K 7. členu:

Predlagani novi 163a. člen uvaja arbitražo v sporih med kolektivno organizacijo in reprezentativnim združenjem uporabnikov glede sklenitve skupnega sporazuma. Če kolektivna organizacija in reprezentativno združenje uporabnikov po 4 mesecih pogajanj za sklenitev skupnega sporazuma, tega ne skleneta, lahko kolektivna organizacija ali reprezentativno združenje zahteva, da o vsebini skupnega sporazuma odloči arbiter posameznik ali tričlanski arbitražni senat. Kolektivna organizacija in reprezentativno združenje uporabnikov ne smeta odreči sodelovanja v arbitražnem postopku. Če kljub temu katera stran odreče sodelovanje v postopku, se postopek začne in teče brez te strani. Sankcija za nesodelovanje v arbitražnem postopku je, da bo arbitražna odločba zavezujoča tudi za stran, ki v postopku ni želela sodelovati. Udeleženca arbitraže izbereta arbitra ali arbitre s seznama arbitrov, ki ga določi Vlada Republike Slovenije na predlog ministra, pristojnega za gospodarstvo. Če se udeleženca arbitraže ne moreta sporazumeti o arbitru ali arbitrih, vsak udeleženec arbitraže imenuje po enega arbitra, imenovana arbitra pa imenujeta tretjega arbitra. Če kateri izmed udeležencev arbitraže odkloni sodelovanje v arbitražnem postopku še pred imenovanjem arbitrov, imenuje arbitra ali arbitre tisti udeleženec arbitraže, ki je zahteval

arbitražo. Arbitrer mora biti neodvisen in nepristranski. Arbitražna odločba nadomešča skupni sporazum. Kolektivne organizacije in člani reprezentativnega združenja uporabnikov so dolžni skleniti ustrezne pogodbe o neizključnem prenosu pravic v skladu z arbitražno odločbo. Zoper arbitražno odločbo ni pritožbe, mogoče pa jo je razveljaviti. Zakon določa devet razveljavitvenih razlogov in rok, v katerem je mogoče zahtevati razveljavitev. Postopek arbitraže lahko udeleženca določita sama, če pa tega ne storita, se v arbitražnem postopku uporabljajo določbe uredbe, ki jo bo v treh mesecih po uveljavitvi zakona izdala Vlada Republike Slovenije. V uredbi bo natančneje predpisan arbitražni postopek, stroški tega postopka in pogoji, ki jih mora izpolnjevati arbitrer. Udeleženca arbitraže krijeta stroške arbitražnega postopka, vključno z nagrado arbitru posamezniku ali arbitražnemu senatu. Administrativno pomoč v arbitražnem postopku bo zagotavljal pristojni organ, ki je v tem primeru Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino.

K 8. členu:

Ta člen predlaganega zakona spreminja 167. člen ZASP. Določbo 167. člena ZASP je potrebno dopolniti oziroma spremeniti glede na zahteve iz 10. člena Direktive 2004/48.

Glede na obstoječo določbo 167. člena ZASP je novost predvsem možnosti odpoklica predmetov kršitve (*recall from the channels of commerce*). Ta zahtevek sedaj predvideva 2. točka prvega odstavka 167. člena. Glede na zahteve v 3. odstavku 10. člena Direktive 2004/48 je potrebno urediti tudi varstvo premoženjskih interesov tretjih oseb. Zato je določeno, da je odpoklic možen le proti plačilu primerne nadomestila. Tožbeni zahtevek tožnika bo torej moral vsebovati tudi ta element.

Predlagani drugi odstavek novega 167. člena ZASP je odraz načela subsidiarnosti, kot ga določa Direktiva 2004/48 v tretjem odstavku 10. člena. To načelo je predvideno zgolj za popravne (odstranitvene) ukrepe (*corrective measures*), ki so naštetih v 2. do 7. točki prvega odstavka predlaganega novega 167. člena (ne pa tudi za prepovedne zahtevke (1. točka)). Če bo sodišče presodilo, da zahtevek ni sorazmeren (npr. izdelano je bilo le nekaj predmetov kršitve, torej majhna teža kršitve, tožnik pa zahteva odpoklic blaga z javnim pozivom, ki je nesorazmeren glede na težo kršitve) bo moralo zahtevek zavrniti, če bo seveda to ustrezno glede na interese imetnika. Načelo sorazmernosti je vgrajeno tudi v posamezne določbe. Tako je določeno, da je mogoče sredstva kršitve uničiti le, če so bile izključno ali pretežno namenjene ali se uporabljajo za kršitev in so tudi v lasti kršilca. Samo v teh primerih je namreč sorazmerno (glede na lastninsko pravico kršilca na sredstvih kršitve), da se sredstva kršitev uniči.

Ukrepi predvideni po tem členu se izvedejo na račun kršilca po pravilih iz 225. člena ZIZ (zahteva iz druge točke 10. člena Direktive 2004/48).

Glede na zahteve 11. člena Direktive 2004/48 je potrebno urediti tudi vprašanje, katere zahtevke je mogoče uveljaviti zoper osebe, katere storitve so bile uporabljene za kršitev pravic (pa niso bile sami kršilci, t.i. posredniki). Ker je zoper te osebe mogoče vložiti vse zahtevke iz 167. člena ZASP, ne glede na obstoj njihove krivde, je odprto le vprašanje, ali je mogoče zoper njih uveljaviti tudi npr. odškodninsko odgovornost na podlagi pravnomočne sodbe naperjene zoper kršilca. Z drugimi besedami, ali se subjektivne meje pravnomočne sodbe zoper kršilca lahko raztezajo tudi nanj. Odgovor je negativen. Ker pa gre za isti historični dogodek (ista kršitev), je olajšan položaj imetnika s tem, da je določeno, da se

obstoj kršitve domneva, če je ta pravnomočno ugotovljena. Ta domneva je izpodbojna, kar pomeni, da je mogoče izpodbijati domnevno bazo in domnevano dejstvo.

K 9. členu:

Ta določba predlaganega zakona spreminja 168. člen ZASP, in sicer v skladu z zahtevami 13. člena Direktive 2004/48. Obstoječa določba 168. člena ZASP je urejala zgolj t.i. civilno kazen. Spremenjena določba ureja povrnitev škode in civilno kazen.

Prvi odstavek predlaganega novega 168. člena ZASP določa, da za kršitve po tem zakonu veljajo splošna pravila o povzročitvi škode. S to pojasnjevalno določbo je poudarjeno, da se za vprašanja glede krivde, odgovornosti za drugega, vzročne zveze itn. uporabljajo splošna pravila določena v OZ. Tudi glede obsega škode predlagana določba napotuje na OZ. Novost glede na splošna pravila pa je, da se obseg škode lahko določi tudi kot dogovorjeni ali običajni honorar (t.i. licenčna analogija). Ta izračun močno olajša položaj imetnika. V praksi se je namreč pokazala težava pri izračunu obsega odškodnine, saj je izgubljeni dobiček kot element premoženjske škode v praksi zelo težko izračunljiv (Šipec Miha, *Sodno varstvo industrijske lastnine*, GV 1998, str. 102). Takšno rešitev pozna tudi nemška ureditev, ki se je v praksi izkazala za zelo uporabno. Takšna sprememba je v skladu s 13. členom Direktive 2004/48.

Institut civilne kazni se glede na obstoječo določbo 168. člena ZASP spreminja glede vprašanja, kdo je upravičen do nje. Civilna kazen je določena sedaj tudi za imetnike sorodnih pravic, saj za odrekanje civilne kazni imetnikom sorodnih pravic v ZASP ni podlage.

K 10. členu:

Ta člen predlaganega zakona spreminja obstoječi 170. člen ZASP, ki ureja institut začasnih odredb. Spremembe sedanje določbe 170. člena ZASP so potrebne zaradi uskladitve z 9. členom Direktive 2004/48. Spremembe so potrebne tudi zaradi težav, ki jih je sedaj veljavni 170. člen ZASP povzročal v praksi, saj je bila prejšnja, zelo liberalna ureditev, v praksi deležna vrste kritik. Začasno odredbo naj bi sodišče izdalo le, če jo terjajo zelo utemeljeni razlogi.

Tretji odstavek novega 170. člena določa, da je začasno odredbo mogoče izdati le izjemoma v *ex parte* postopku, če bi kakršnokoli odlašanje z izdajo začasne odredbe povzročilo predlagatelju težko nadomestljivo škodo (četrti odstavek 9. člena Direktive 2004/48). Kadar je začasna odredba izdana v *ex parte* postopku, je potrebno nasprotno stranko obvestiti najpozneje takoj po izvršitvi odredb.

Četrti odstavek novega 170. člena je zasnovan glede na tretji in četrti odstavek 270. člena ZIZ, na katera se smiselno sklicevanje sicer ne more raztezati.

Določba petega odstavka novega 170. člena sledi zahtevkom iz 167. člena, kot je predlagan. Tožbeni zahtevek se namreč mora ujemati z začasno odredbo, da se ga lahko kasneje opraviči s tožbo.

Ugovor je v *ex parte* postopku pravno sredstvo, s katerim nasprotna stranka prvič šele seznanj sodišče s svojimi argumenti, ko je sicer začasna odredba že izdana in ukrepi tudi že izvršeni. Zato je bistvenega pomena, da sodišče odloči o ugovoru v najkrajšem možnem času. V šestem

odstavku je zato potrebno določiti rok 30 dni od dneva, ko je imetnik vložil odgovor na ugovor oziroma je potekel rok za vložitev odgovora na ugovor.

Za vsa ostala vprašanja, ki niso urejena v tem členu, se uporabljajo določbe ZIZ (sedmi odstavek 170. člena, kot je predlagan). Postopek izdaje začasnih odredb je določen kot nujen.

K 11. členu:

Ta člen predlaganega zakona spreminja 171. člen ZASP, in sicer glede na 7. člen Direktive 2004/48.

Institut zavarovanja dokazov je že urejen v 264. do 268. členu ZPP, vendar je glede na zahteve 7. člen Direktive 2004/48 pomanjkljiv. ZPP namreč uporablja terminologijo, ki je glede zahtev prej omenjenega 7. člena neustrezna (npr. izvedba dokazov kot sredstvo zavarovanja dokazov ni smiselna, kadar se želi zavarovati dokaze z zasegom blaga). Predlagani člen uporablja dikcijo, kot jo že pozna ZIZ v poglavju o zavarovanju (tretji del). S tem se institut zavarovanja dokazov po ZASP odmakne od ureditve v ZPP in se približa ZIZ. Začasne odredbe in postopki zavarovanja dokazov so v 50. členu Sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu: sporazum TRIPS) urejeni v skupnem členu. To dejstvo napotuje, da gre za sorodna instituta. Predlog sledi tej logiki in določa v petem odstavku, da se v postopku zavarovanja dokazov smiselno uporabljajo določbe ZIZ, o začasnih odredbah. Namreč, ker je postopek zavarovanja dokazov potrebno urediti na novo, je smiselno, da se postopek zavarovanja dokazov uredi smiselno enako, kot postopek pri začasnih odredbah. To pomeni, da se glede vseh ostalih vprašanj, ki jih ne rešuje predlagani 171. člen, smiselno uporabljajo določbe ZIZ. Gre predvsem za vprašanja povezana z varščino (namesto začasne odredbe ali kot pogoj), ugovorom, odškodnino, načinom vložitve tožbe za upravičenje začasne odredbe itn.

Eden izmed treh kumulativnih pogojev v prvem odstavku predlaganega člena je tudi, da bodo dokazi o kršitvi uničeni ali jih kasneje ne bi bilo mogoče izvesti. Direktiva 2004/48 v 7. členu izrecno sicer ne postavlja tega pogoja, vendar je smisel zavarovanja dokazov po naravi stvari prav zavarovanje pred uničenjem oz. neizvedbo. Zato je potrebno ta pogoj določiti v prvem odstavku novega 171. člena.

Ex parte postopek, torej postopek, v katerem nasprotna stranka ne sodeluje, je po naravi stvari za nasprotno stranko neugoden in lahko tudi nepravičen. Vendar določene okoliščine opravičujejo takšen postopek. Zato je potrebno v drugem odstavku jasno določiti, da je *ex parte* postopek določen kot izjema od sicer kontradiktornega postopka (obstoječi 171. člen ZASP je določal *ex parte* postopek kot pravilo). Pogoj za izdajo začasne odredbe za zavarovanje dokazov v *ex parte* postopku je nevarnost uničenja dokazov oz. nevarnost, da bodo dokazi težko izvedljivi zaradi ravnanja nasprotne stranke. Nevarnost je torej določena subjektivno. Kadar je začasna odredba izdana v *ex parte* postopku, je potrebno stranke obvestiti najpozneje takoj po izvršitvi odredb.

Zahtevki predvideni v tretjem odstavku novega 171. člena sledijo priporočilom 7. člena Direktive 2004/48 z izjemo, da ni mogoče zavarovati dokazov z zasegom »materiala in opreme«. Slednji zahtevek je možen v okviru začasnih odredb po predlaganem novem 170. členu ZASP. S to razliko sta tudi dodatno razmejena oba instituta. Tako je npr. mogoče zaseči tiskarski stroj na podlagi začasne odredbe po 170. členu (9. člen Direktive 2004/48), ne pa tudi na podlagi sklepa za zavarovanje dokazov po predlaganem 124. členu.

Ugovor je v *ex parte* postopku pravno sredstvo, s katerim nasprotna stranka šele prvič seznanj sodišče s svojimi argumenti, ko je začasna odredba že izdana in ukrepi tudi že izvršeni. Zato je bistvenega pomena, da sodišče odloči o ugovoru zoper sklep o zavarovanju v najkrajšem možnem času. V petem odstavku 171. člena je zato določen rok 30 dni od dneva, ko je imetnik vložil odgovor na ugovor oziroma je potekel rok za vložitev odgovora na ugovor.

Ker se v postopku zavarovanja dokazov uporablja ZIZ, bi to pomenilo, da je glede na 267. člen ZIZ moč izdati začasno odredbo za zavarovanje dokazov zgolj do konca izvršilnega postopka. Glede na drugi odstavek 264. člena ZPP pa je zavarovanje dokazov moč predlagati tudi v postopkih v zvezi z izrednimi pravnimi sredstvi. Ureditev v ZPP seveda ustreza smislu postopka zavarovanja dokazov, medtem ko je 267. čl. ZIZ naravnano na zavarovanje terjatve (ne dokazov). Zaradi tega je potrebno izrecno določiti, da je izdaja začasnih odredb za zavarovanje dokazov možna tudi v postopku izrednih pravnih sredstev.

Sklep o zavarovanju dokazov se lahko v postopku kasneje izkaže za neutemeljenega oz. ga kasneje predlagatelj ne uspe upravičiti. Vprašanje, ki ga je potrebno v teh primerih rešiti, je kako učinkovito odpraviti stanje, ki je nastalo s takšnim sklepom. Predvsem je potrebno rešiti vprašanje glede neutemeljeno pridobljenih informacij in glede odvzetih predmetov. Namreč, odvzeti predmeti in pridobljene informacije so bile izključno namenjene za postopek, do katerega ni prišlo, oziroma se je kasneje izkazalo, da je neutemeljen. Teh vprašanj ZIZ, na katerega predlog člena napotuje, ne rešuje, zato jih je potrebno urediti posebej v šestem odstavku predlaganega 171. člena. Tako mora odvzete predmete predlagatelj vrniti, pridobljene informacije pa ne sme uporabiti. V nasprotnem primeru bo za to lahko odškodninsko odgovoren.

K 12. členu:

Ta člen predlaganega zakona prenaša naslov 3. oddelka za 173. člen. Dolžnost obveščanja je po predlagani spremembi sodni ukrep, zato je smiselno, da se ga prestavi v 2. oddelek (sodno varstvo), 3. oddelek pa se prestavi za 173. člen in obsega zgolj 174. in 175. člen ZASP.

K 13. členu:

Ta člen predlaganega zakona spreminja 172. člen, ki ureja dolžnost obveščanja v skladu z 8. členom Direktive 2004/48.

Namen te določbe je razkriti mrežo prodajalcev, distributerjev, proizvajalcev itn. blaga, ki kršijo pravice imetnikov. Sodišče (po prejšnji ureditvi je to zahteval imetnik neposredno) lahko zahteva, da kršilec sporoči podatke o izvoru in distribucijskih tokovih blaga ali storitev, ki kršijo pravice imetnika. Prav tako lahko te podatke zahteva od oseb, ki v gospodarskem obsegu (tretji odstavek 164. člena, kot je predlagan) posedujejo blago, s katerim se krši pravica, uporabljajo storitve, s katero se krši pravica ali zagotavljajo storitve, uporabljene v dejavnosti, s katero se krši pravica. Četrti odstavek 172. člena natančno določa, katere podatke morajo zgoraj omenjene osebe posredovati. Ker gre za postopek v pravi zaradi kršitve pravic, lahko sodišče (na predlog) zahteva podatke od tretjih oseb v skladu s postopkom po ZPP (228. člen ZPP).

K 14. členu:

Ta člen predlaganega zakona uvaja nov 173. člen, ki ureja t.i. edicijsko dolžnost v okviru 6. člena Direktive 2004/48.

Edicijska dolžnost je v pravnem postopku sicer že urejena v 226. do 228. členu ZPP, vendar je glede na zahteve 6. člena Direktive 2004/48 pomanjkljiva oziroma je glede na široko določene izjeme v 231. do 234. člen ZPP in glede na specifično naravo sporov pravic intelektualne lastnine neučinkovito sredstvo, zato ne zadosti splošnim pogojem iz drugega odstavka 4. člena Direktive 2004/48. Zato je edicijsko dolžnost potrebno urediti v ZASP. S tem ZASP postane »zakon« v smislu drugega odstavka 227. člena ZPP in posledično glede na tretji odstavek 227. člena ZPP, izjeme iz 231. do 234. člena ZPP ne veljajo za listne (smiselno velja tudi za preostala dokazna sredstva), ki jih mora predložiti po ZASP.

Dokazi, ki jih mora predložiti nasprotna stranka, niso katerikoli, temveč le tisti, ki jih je sodišče sprejelo v dokaznem sklepu (torej le pravno relevantni). Nasprotna stranka je lahko tudi tožeča stranka, ne le tožena. Tako lahko tudi kršilec (kot tožena stranka) predlaga sodišču, da od imetnika pravice (kot tožeče stranke), zahteva izročitev določenih dokazov.

Opustitev dolžnosti nasprotne stranke pri edicijski dolžnosti ni prisilno izvršljiva, tako kot tudi ni v 227. členu ZPP. Prisilna izvršitev pa tudi ni potrebna, saj prvič: Direktiva 2004/48 tega pogoja izrecno ne postavlja in drugič: drugačna ureditev bi bila popolnoma tuja tradiciji in načelom domačega izvršilnega prava. Namreč, vprašanje je, kako bi izvršitelj zahtevan dokaz našel. Našel bi ga le, če bi preiskal prostore, kjer se nahaja, torej bi šlo za preiskavo zasebnih prostorov, kar je tuje našemu civilnemu postopku (ne pa tudi npr. angleškemu s t.i. *Anton Piller order*). Vendar edicijska dolžnost ni *lex imperfecta*. Sankcija, v praksi tudi zelo uporabljena in učinkovita, je neugodna dokazna ocena za stranko, ki ne želi izročiti zahtevanih dokazov (glej peti odstavek 227. člena ZPP).

Bančne, finančne in poslovne listine je potrebno predložiti le, če gre za kršitev v gospodarskem obsegu. Dosedanji ZASP ni poznal pojma gospodarskega obsega (točka 14. preambule Direktive 2004/48), zato ga je bilo potrebno določiti v predlaganem členu.

K 15. členu:

Po sedANJI ureditvi tržni inšpektorji ne morejo izrekat mandatnih kazni, ker je za prekršek poleg globe predpisana stranska sankcija obvezen varnostni ukrep odvzema predmetov. Zakon o prekrških določa, da se hitri postopek lahko izvede tudi v takšnem primeru, vendar le, če zakon tako določa. S predlagano spremembo bo ZASP postal zakon, ki določa, da je postopek hitri, kar bo omogočalo tržnim inšpektorjem izrek mandatnih kazni.

K 16. členu:

Ta določba predlaganega zakona ureja, da se vsi začetni postopki dokončajo po določbah obstoječega zakona. S tem se želi preprečiti nejasnosti glede začetka veljavnosti novega zakona.

K 17. členu:

V spremenjenem 35. členu ZASP so zneski nadomestil določeni v evrih. Do uvedbe evra kot denarne enote v Republiki Sloveniji, se zneski, določeni v evrih, obračunavajo v tolarški

protivrednosti po srednjem tečaju Banke Slovenije, veljavnem na dan prodaje izvirnika likovnega dela.

K 18. členu:

S predlaganim novim 163a. členom je določeno, da Vlada Republike Slovenije izda uredbo, s katero natančneje uredi arbitražni postopek v sporih med kolektivno organizacijo in reprezentativnim združenjem uporabnikov glede sklenitve skupnega sporazuma, stroškov postopka in pogojev za arbitre. Ta predpis mora Vlada Republike Slovenije izdati v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

K 19. členu:

Predlagano je, da začne zakon veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. Besedilo členov, ki se spreminjajo

Predmet zakona

1. člen

Ta zakon ureja:

1. pravico avtorjev na njihovih delih s področja književnosti, znanosti in umetnosti (avtorska pravica);
2. pravice izvajalcev, proizvajalcev fonogramov, filmskih producentov, radijskih ali televizijskih (RTV) organizacij, založnikov in izdelovalcev podatkovnih baz (sorodne pravice);
3. individualno in kolektivno upravljanje in uveljavljanje avtorske in sorodnih pravic.

Razmerje med avtorsko pravico in sorodnimi pravicami

4. člen

(1) Z varstvom sorodnih pravic po tem zakonu ostane varstvo avtorske pravice neokrnjeno in se ne sme na noben način vanj posegati.

(2) Določbe tega zakona o domnevi avtorstva, sestavinah avtorskega dela, soavtorjih, avtorjih združenih del, vsebini materialnih avtorskih pravic in drugih pravic avtorja, razmerju med avtorsko in lastninsko pravico, vsebinskih omejitvah avtorske pravice, začetku in učinku teka rokov pri trajanju avtorske pravice ter avtorski pravici v pravnem prometu (1. in 2. oddelek

Tretjega poglavja tega zakona) se smiselno uporabljajo tudi za sorodne pravice, razen če je v Petem poglavju tega zakona določeno drugače.

Sledna pravica

35. člen

(1) Če je izvirnik likovnega dela prodan ali z drugačno obliko prenosa lastninske pravice odplačno odsvojen, ima njegov avtor pravico biti o tem obveščen in pravico do nadomestila v obsegu 3% od maloprodajne cene.

(2) Za obveznosti iz prejšnjega odstavka tega člena odgovarja odsvojitelj dela. Če je odsvojitelj izvršena preko galerista, organizatorja dražbe ali drugega posrednika, odgovarjajo te osebe solidarno z odsvojiteljem.

(3) Dolžnost obveščanja iz prvega odstavka tega člena se nanaša na navedbo odsvojenih izvirnikov, podatke o prodajalcu in maloprodajni ceni ter na dopustitev, da avtor v potrebnem obsegu vpogleda ustrezne knjige ali drugo evidenco zavezanih oseb.

(4) Sledna pravica ne more biti predmet odpovedi, razpolaganja med živimi in izvršbe.

Legitimacija

72. člen

Pravice, ki jih ta zakon priznava avtorju, vključno s pravico do uveljavljanja sodnega varstva, pripadajo drugemu imetniku avtorske pravice v obsegu, v katerem so z zakonom ali pravnim poslom prenesene nanj, če ni s tem zakonom drugače določeno.

Obvezno kolektivno upravljanje

147. člen

Kolektivno upravljanje avtorskih pravic je dopustno glede že objavljenih avtorskih del in je obvezno v naslednjih primerih:

1. priobčitev javnosti neodrskih glasbenih in pisanih del (male pravice);
2. odplačna odsvojitelj izvirnih likovnih del (sledna pravica);
3. reproduciranje avtorskih del za privatno ali lastno uporabo ter njihovo fotokopiranje prek obsega iz 50. člena tega zakona;
4. kabelska retransmisija avtorskih del, razen pri lastnih oddajanjih RTV organizacij, ne glede na to, ali gre za njihove lastne pravice ali pa so te nanje prenesli drugi imetniki pravic.

Dolžnost uporabnikov do obveščanja

159. člen

(1) Prireditelji kulturnoumetniških in zabavnih prireditev ter drugi uporabniki varovanih del so v primerih, ko je to potrebno po tem zakonu, dolžni predhodno pridobiti pravice za javno priobčitev varovanih del, v 15 dneh po priobčitvi pa poslati pristojni kolektivni organizaciji sporede vseh uporabljenih del.

(2) Na zahtevo avtorja ali kolektivne organizacije pristojni organ za notranje zadeve prepove prireditev oziroma uporabo varovanega dela, če prireditelj ni predhodno pridobil pravic iz prejšnjega odstavka.

(3) RTV organizacije so dolžne enkrat mesečno predložiti pristojni kolektivni organizaciji sporede oddajanih varovanih del.

(4) Uporabniki varovanih del, ki ta dela uporabljajo na podlagi tega zakona brez neizključnega prenosa ustrezne pravice, so dolžni enkrat mesečno predložiti pristojni kolektivni organizaciji podatke o njihovi uporabi.

(5) Lastnik izvornikov likovnih del, organizator dražbe ali drug posrednik je dolžan predložiti pristojni kolektivni organizaciji podatke o odsvojenih izvornikih, prodajalcu in maloprodajni ceni odsvojenih izvornikov v 30 dneh po opravljeni odsvojitvi.

Upravičenci

164. člen

(1) Tisti, čigar pravice iz tega zakona so bile kršene (upravičenec), lahko zahteva zoper kršilca (kršilce) varstvo pravic in povrnitev škode po pravilih o povzročitvi škode, če ni s tem zakonom drugače določeno.

(2) Enako varstvo lahko zahteva upravičenec, kadar grozi dejanska nevarnost, da bodo kršene pravice po tem zakonu.

Zahtevki

167. člen

(1) Ob kršitvi izključnih pravic iz tega zakona lahko upravičenec zahteva:

1. da se kršilcu prepovedo priprave za kršitve, samo kršenje in bodoče kršitve (prepovedna ali opustitvena tožba);
2. da kršilec odstrani stanje, ki je nastalo s kršitvijo (odstranitvena tožba);
3. da se uničijo ali predrugačijo protipravni primerki in embalaža dela, izvedbe ali drugih predmetov varstva po tem zakonu;
4. da se uničijo ali predrugačijo matrice, negativni, plošče, kalupi ali druga sredstva, s katerimi je bila storjena kršitev;
5. da se uničijo ali predrugačijo naprave, ki so edino ali pretežno namenjene za kršitev pravic po tem zakonu in so v lasti kršilca;
6. da se sodba objavi na stroške kršilca v javnih glasilih v obsegu in na način, ki ga določi sodišče.

(2) Določbe 2. in 3. točke prejšnjega odstavka ne veljajo za arhitekturne objekte, razen če je uničenje ali predrugačenje objekta glede na okoliščine primera opravičljivo.

(3) Namesto zahtevkov iz 3. ali 4. točke prvega odstavka tega člena lahko upravičenec zahteva, da mu kršilec ali lastnik prepusti primerke ali sredstva iz teh točk za plačilo proizvodnih stroškov.

Civilna kazen

168. člen

(1) Če je bila materialna avtorska pravica ali druga pravica avtorja iz tega zakona kršena namerno ali iz hude malomarnosti, lahko upravičenec zahteva plačilo dogovorjenega ali običajnega honorarja ali nadomestila za tovrstno uporabo, povečanega do 200%, ne glede na to, ali je zaradi kršitve pretrpel kakšno premoženjsko škodo ali ne.

(2) Pri odločanju o zahtevku za plačilo civilne kazni in odmeri njene višine sodišče upošteva vse okoliščine primera, zlasti pa stopnjo krivde kršilca, velikost dogovorjenega ali običajnega honorarja ali nadomestila ter preventivni namen civilne kazni.

(3) Če je premoženjska škoda večja od civilne kazni, ima upravičenec pravico zahtevati razliko do popolne odškodnine.

Začasne odredbe

170. člen

(1) Če upravičenec izkaže za verjetno, da je njegova izključna pravica iz tega zakona kršena, lahko sodišče na njegov predlog izda začasno odredbo v zavarovanje nedenarnih zahtevkov po tem zakonu, zlasti pa:

1. da se zasežejo, izključijo iz prometa in shranijo primerki, sredstva, naprave in z njimi povezane listine;
2. da se prepovejo grozeče kršitve ali nadaljevanje že začelih kršitev;
3. da se izvršijo drugi podobni ukrepi.

(2) Če obstaja utemeljena bojazen, da zavarovanja iz prejšnjega odstavka kasneje ne bo mogoče izvesti, lahko sodišče izda in izvrši odredbe iz prejšnjega odstavka brez poprejšnjega obvestila in zaslišanja nasprotnika.

(3) Postopek z začasnimi odredbami je nujen.

(4) Za postopek za izdajo začasne odredbe se uporabljajo določbe zakona o izvršilnem postopku, če ni s tem zakonom drugače določeno.

Zavarovanje dokazov

171. člen

(1) Če upravičenec izkaže za verjetno, da je njegova izključna pravica iz tega zakona kršena in da obstaja utemeljena bojazen, da bodo dokazi o tej kršitvi uničeni ali jih kasneje ne bo mogoče izvesti, lahko sodišče na njegov predlog izvede te dokaze brez poprejšnjega obvestila in zaslišanja nasprotnika.

(2) Izvedba dokazov po prejšnjem odstavku lahko obsega ogled (prostorov, poslovne dokumentacije, inventarja, baz podatkov, računalniških pomnilnih enot ali drugih stvari itd.), pregled in izročitev listin, zaslišanje prič, določitev in zaslišanje izvedencev.

(3) Sklep, s katerim je bilo ugodeno predlogu za zavarovanje dokazov, se skupaj s predlogom vroči nasprotniku ob samem izvajanju dokazov, če to ni mogoče, pa takoj, ko je mogoče. Zoper ta sklep ni pritožbe.

(4) Postopek za zavarovanje dokazov je nujen.

(5) Za postopek za zavarovanje dokazov se uporabljajo določbe zakona o pravdnem postopku, če ni s tem zakonom drugače določeno.

Dolžnost obveščanja

172. člen

(1) Upravičenec lahko zahteva od oseb, ki imajo kakršnokoli zvezo s kršitvijo pravic po tem zakonu (proizvajalec, tiskar, uvoznik, dobavitelj ali posestnik primerkov ali sredstev, s katerimi je bila kršena pravica), da mu nemudoma sporoči podatke in predloži listine v zvezi s kršitvijo.

(2) Obveznost iz prejšnjega odstavka ne velja, če so izpolnjeni pogoji, pri katerih lahko priča v pravdnem postopku odreče pričanje ali odgovor na posamezna vprašanja.

(3) Če osebe iz prvega odstavka tega člena ne sporočijo podatkov ali predložijo listin, s katerimi razpolagajo, odgovarjajo odškodninsko za škodo, ki nastane zaradi take opustitve.

Carinski ukrepi

173. člen

(prenehal veljati)

184. člen

(1) Z globo najmanj 400.000 tolarjev se kaznuje za prekršek pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik:

1. ki brez prenosa ustrezne materialne avtorske pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, reproducira, distribuira, da v najem, javno izvede, javno prenese, javno predvaja, javno prikaže, radiodifuzno oddaja, radiodifuzno retransmitira, sekundarno radiodifuzno oddaja, da na voljo javnosti, predela, avdiovizualno priredi ali kako drugače uporabi delo oziroma primerek dela (21. in 22. člen);
2. ki poseduje primerek računalniškega programa za gospodarske namene, za katerega se zaveda ali bi se moral in mogel zavedati, da je nedovoljen primerek (2. točka 116. člena);
3. ki brez prenosa ustrezne izključne pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, reproducira, snema, javno prenaša ali radiodifuzno oddaja živo izvedbo ali reproducira, da na voljo javnosti, distribuira ali da v najem fonogram ali videogram s svojo izvedbo ali kako drugače uporabi izvedbo (121. člen);
4. ki brez prenosa ustrezne izključne pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, reproducira, distribuira, da v najem ali na voljo javnosti ali kako drugače uporabi fonogram ali videogram (129. in 134. člen);
5. ki brez prenosa ustrezne izključne pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, radiodifuzno retransmitira, snema, reproducira, distribuira, da na voljo javnosti ali kako drugače uporabi oddajo oziroma posnetek oddaje (137. člen);
6. ki brez prenosa ustrezne izključne pravice v primerih, ko je tak prenos potreben po tem zakonu, reproducira, distribuira, da v najem ali na voljo javnosti ali kako drugače uporabi podatkovno bazo oziroma njen primerek (141.c člen);
7. ki odstrani ali spremeni elektronski podatek za upravljanje pravic (1. točka prvega odstavka 166. člena);
8. ki reproducira, distribuira, uvozi zaradi distribuiranja, da v najem ali priobči v javnosti avtorsko delo ali predmet sorodnih pravic oziroma njihov primerek, glede katerega je bil elektronski podatek za upravljanje pravic nedovoljeno odstranjen ali spremenjen (2. točka prvega odstavka 166. člena);
9. ki se izogne dejanskim tehničnim ukrepom ali proizvede, uvozi, distribuira, proda, da v najem, oglašuje za prodajo ali najem, poseduje za gospodarske namene tehnologijo, napravo, proizvod, sestavni del ali računalniški program, ali opravi storitev z namenom neupravičene izogitve dejanskim tehničnim ukrepom v primerih iz drugega odstavka 166.a člena (prvi in drugi odstavek 166.a člena);
10. ki proizvede, uvozi, distribuira, proda, da v najem, oglašuje za prodajo ali najem ali poseduje za gospodarske namene tehnologijo, napravo, proizvod, sestavni del ali računalniški program za odstranitev ali spremembo elektronskega podatka za upravljanje pravic (četrti odstavek 166.a člena).

(2) Z globo najmanj 80.000 tolarjev se kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe in samostojnega podjetnika posameznika, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo najmanj 80.000 tolarjev se kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

(4) Predmeti, ki so nastali s prekrškom, se vzamejo.

Direktiva 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (OJ L 157/04),

Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property rights (Official Journal L 157 30/04/2004)

Navedeno direktivo povzemajo:
ZASP: Zakon o avtorski in sorodnih pravicah – uradno prečiščeno besedilo (ZASP-UPB1) (Ur. l. RS, št. 94/04) SOP: 2004-01-4203
PZ: Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avtorski in sorodnih pravicah
OZ: Obligacijski zakonik (OZ) (Ur. l. RS, št. 83/01) SOP: 2001-01-4287
ZIZ: Zakon o izvršbi in zavarovanju - uradno prečiščeno besedilo (ZIZ-UPB1) (Ur. l. RS, št. 40/04) SOP: 2004-01-1659
ZPP: Zakon o pravnem postopku – uradno prečiščeno besedilo (ZPP-UPB2) (Ur. l. RS, št. 36/2004) SOP: 2004-01-1565
KZ: Kazenski zakonik – uradno prečiščeno besedilo (KZ-UPB1) (Ur. l. RS, št. 95/04) SOP: 2004-01-4208

Direktiva 2004/48	
Člen 1	/
Člen 2, 1.	/
Člen 2, 2.	/
Člen 2, 3.	/
Člen 3, 1.	5 ZPP, 9 ZPP, 11 ZPP, 12 ZPP, 11 ZIZ
Člen 3, 2.	5 ZPP, 9 ZPP, 11 ZPP, 12 ZPP, 11 ZIZ
Člen 4, (a)	72/1 ZASP, 164 ZASP
Člen 4, (b)	72/1 ZASP
Člen 4, (c)	4 PZ, 146 ZASP, 151 ZASP
Člen 4, (d)	4 PZ
Člen 5, (a)	11 ZASP
Člen 5, (b)	2 PZ
Člen 6, 1.	14 PZ, 227. ZPP
Člen 6, 2.	14 PZ
Člen 7, 1.	11 PZ, 53 (in nadaljnji) ZIZ
Člen 7, 2.	275 ZIZ
Člen 7, 3.	278 ZIZ

Člen 7, 4.	279 ZIZ
Člen 7, 5.	/ (<i>may provision</i>)
Člen 8, 1.	13 PZ
Člen 8, 2.	13 PZ
Člen 8, 3.	/
Člen 9, 1. (a), (b)	10 PZ, 273/2 ZIZ
Člen 9, 2.	270 ZIZ, 271 ZIZ
Člen 9, 3.	10 PZ
Člen 9, 4.	10 PZ, 53 (in nadaljnji) ZIZ
Člen 9, 5.	278 ZIZ
Člen 9, 6.	275 ZIZ
Člen 9, 7.	279 ZIZ
Člen 10, 1.	8 PZ
Člen 10, 2.	225 ZIZ
Člen 10, 3.	8 PZ
Člen 11,	8 PZ
Člen 12,	/ (<i>may provision</i>)
Člen 13, 1.	8 PZ
Člen 13, 1. (a), (b)	8 PZ, 168 OZ, 169 OZ,
Člen 13, 2.	/ (<i>may provision</i>)
Člen 14.	154 ZPP
Člen 15.	8 PZ
Člen 16.	159 KZ, 160 KZ, 238 KZ, 239 KZ, 184 – 186 ZASP
Člen 17.	/
Člen 18.	/
Člen 19.	/
Člen 20.	1 PZ
Člen 21.	/
Člen 22.	/

Directive 2001/84/EC of the European Parliament and of the Council of 27 september 2001 on the resale right for the benefit of the author of an original work of art

Official Journal L 272/10, 13/10/2001 p. 32-36

Navedeno direktivo povzemajo:	
	<p>PZ: Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avtorski in sorodnih pravicah</p> <p>Z: Zakon o avtorski in sorodnih pravicah - uradno prečiščeno besedilo (ZASP-UPB1) (Ur. l. RS, št. 94/04)</p> <p>SOP: 2004-01-4203</p>

Direktiva 32001L0084	
Člen 1/1	Člen 3 PZ
Člen 1/2	Člen 3 PZ
Člen 1/3	/
Člen 1/4	Člen 3 PZ
Člen 2	Člen 3 PZ
Člen 3	/
Člen 4/1	Člen 3 PZ
Člen 4/2	/
Člen 4/3	/
Člen 5	Člen 3 PZ
Člen 6/1	Člen 3 PZ in člen 68 Z
Člen 6/2	Člen 5 PZ
Člen 7/1	Člen 176/3 točka 2 Z
Člen 7/3	Člen 176/1 Z
Člen 8/1	Člen 59 Z
Člen 9	Člen 3 PZ